

Obsah

Úvod	10
I. Teoretická část	12
Rusínské obrození	12
Oroszok: Rus nebo Rusín?	14
Konec 19. století, začátek 20. století	17
Rusíni za 1. světové války	18
Autonomie a Podkarpatsko	18
Česká stopa na Podkarpatské Rusi	20
Nezávislost a uspořádání Podkarpatské Rusi	21
Podkarpatská Rus a její role v SSSR.....	23
Krátce k Zakarpatské Ukrajině v 21. století	24
Krátce k pojmu Podkarpatská Rus	25
Multikulturní výchova jako průřezové téma v předmětu ruského jazyka	25
Interkulturní kompetence ve výuce ruského jazyka	26
II. Praktická část	28
PL1. Друзья и общество	29
M1. Postup	30
M1. RVP G – přínosy	31
M1. Očekávané odpovědi.....	31
PL2. Я – имя, фамилия, характер	32
M2. Postup	33
M2. RVP G – přínosy	34
M2. Očekávané odpovědi.....	35
PL3. В сети – Интернет и коммуникация.....	36
M3. Postup	37
M3. RVP G – přínosy	39
M3. Očekávané odpovědi.....	39
PL4. Школа, где я учусь.....	40
M4. Postup	41
M4. RVP G – přínosy	42
M4. Očekávané odpovědi.....	42
PL5. Путешествие.....	43
M5. Postup	44
M5. RVP G – přínosy	44

M5. Očekávané odpovědi.....	45
PL6. Литература и личности	46
M6. Postup	47
M6. RVP G – přínosy.....	48
M6. Očekávané odpovědi.....	48
PL7. Покупки и работа.....	49
M7. Postup	50
M7. RVP G – přínosy.....	51
M7. Očekávané odpovědi.....	51
Závěr.....	52
Seznam použité literatury a zdrojů	
Sekundární literatura	
Seznam obrázků	

II. Praktická část

Zkratky

PL. = pracovní list

PL1. = pracovní list 1

M. = metodický list

M1. = metodický list 1

Jak pracovat s pracovními a metodickými listy

Následující pracovní listy používejte v této podobě podle potřeby při výuce ruského jazyka a literatury s přihlédnutím k tematickému plánu, dále také v souladu se Školním vzdělávacím programem a Rámcovým vzdělávacím programem.

Pedagog může modifikovat pracovní listy tak, aby podporovaly cíle v různých předmětech podle věkové kategorie žáka. Dále je možné pracovní listy využít během výuky jiných předmětů v kooperaci s průřezovými tématy.

Tyto pracovní listy jsou rozděleny podle témat a obsahují odpovídající tematická cvičení.

V metodickém listu M1. najdete doporučený postup při práci s listem PL1., dále také výstupní cíle, přínosy a očekávané odpovědi žáků. Pracovní listy zahrnují různá cvičení, obsahující texty a poslechy s porozuměním s různými cíli.

Příklad: K pracovnímu listu 1 zároveň použijte metodický list 1. V metodickém listu najdete postup k daným cvičením, která lze spolu s postupem měnit podle přípravy učitele.

V postupu učitel najde potřebné parametry: doporučený vzdělávací obor, téma výukové jednotky, zařazení do RVP (průřezové téma), doporučenou cílovou skupinu, cíle aktivit, rozvíjené klíčové kompetence, pomůcky, dobu trvání aktivit a metody.

PL1. Друзья и общество

1. Карта. Prohlédněte si mapu a uveďte, které národy zde obvykle žijí a jakým jazykem hovoří.

Страны и граждане

Чехия, Чешская Республика	чех, чешка	по-чешски
Закарпатская область Украины, Закарпатье	русин, русинка	по-русински
Словакия	словак, словачка	по-словацки
Россия, Российская Федерация	русский, русская россиянка россиянин	по-русски
Венгрия	венгр, венгерка	по-венгерски
Польша	поляк, полька	по-польски
Украина	украинец, украинка	по-украински
Австрия	австриец, австрийка	по-немецки
Румыния	румын, румынка	по-румынски

2. Představte žákům vašeho kamaráda nebo kamarádku, který/á je z jiného státu.

Sdělte o ní/něm několik vět. K popisu použijte vlastnosti z rámečku. K dispozici je vzor pro inspiraci.

Vzor: Это моя подруга Мария. Она живет в Чехии уже 10 лет. Она родилась в Закарпатской области Украины, но сейчас она учится в средней школе в Градце Кралове. Она русинка.

Черты характера

симпатичный * талантливый * добрый * откровенный * интересный * осторожный * молодой * странный * застенчивый * ленивый * умный * скромный * честный * серьезный * интеллигентный

3. Vyplňte dotazník informacemi o sobě podle skutečnosti.

Имя	Фамилия	Гражданство
Национальность	Дата рождения	Место рождения

M1. Postup

doporučený vzdělávací obor	Ruský jazyk a literatura, Konverzace v ruském jazyce; cizí jazyk, Jazyk a jazyková kompetence
téma výukové jednotky	Друзья и общество
zařazení do RVP (průřezové téma)	Multikulturní výchova, Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
doporučená cílová skupina	gymnázium, střední škola
cíle aktivit	Žák rozezná stereotypní a přirozené heterogenní kombinace jazyka a národa.
rozvíjené klíčové kompetence	kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanská
pomůcky	pracovní list, psací potřeby, počítač, projektor
doba trvání aktivity	45 minut
metody	brainstorming, metody situační, kritické myšlení, samostatná práce žáků, vysvětlování, metody řešení problémů

1. Žáky ponechejte utvářet stereotypní formulace: Чех живет в Чехии и говорит по-чешски.

Poté žákům sdělte, aby utvářeli přirozené kombinace. Žáky nechte přemýšlet, co jsou „přirozené kombinace“ (Чех живет в Закарпатье и говорит по-венгерски. Русин живет в Чехии и говорит по-русски.)

Pomocí metody brainstormingu dále hledejte se studenty důvody, proč lidé mají za to, že je nutné tvořit pouze obvyklé formulace. Jak tyto faktory ovlivňují postavení jedince v Evropě?

2. Žák představí podle vzoru svého přítele/cizince/. Žák rusky vyjádří, proč je skvělé mít přítele – cizince.

3. Žák podle skutečnosti vyplní tabulku.

Žáka se zeptejte, zda rozumí tomu, jak spolu souvisí гражданство а национальность. Učitel musí na konci hodiny objasnit, jaký je mezi pojmy rozdíl,

M1. RVP G – přínosy

- *uvědomit si a respektovat přirozenost a hodnotu rozmanitosti projevů života, kultury a každého jednotlivého člověka;*¹⁰⁶
- *chápat, že všichni lidé jsou odlišné osobnosti s individuálními zvláštnostmi, bez ohledu na svůj původ a odlišné projevy sociokulturních vzorců;*¹⁰⁷
- *být vnímavý ke kulturním rozdílnostem, chápat je jako obohacení života, učit se porozumět odlišnostem;*¹⁰⁸

M1. Očekávané odpovědi

1. Příklad stereotypní odpovědi:

Чех обычно живет в Чешской Республике и говорит по-чешски. Русин обычно живет в Закарпатье и говорит по-русински.

Příklad přirozené odpovědi: Чех живет в России и говорит по-английски.

Možné odpovědi žáků během brainstormingu: Lidé si tvoří stereotypy, protože je to pro ně jednoduché a osvobozují jedince od přílišného přemýšlení, jelikož šetří kognitivní funkce. Kvůli stereotypům poté přistupujeme k jedincům s předsudky, škatulkujeme je. Kvůli stereotypům máme také strach z jedinců cizích národností.

2. Žákova vlastní odpověď.

3. Žákova vlastní odpověď.

¹⁰⁶ BALADA, Jan. Rámcový vzdělávací program pro gymnázia se sportovní přípravou: RVP GSP. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, c2007. s. 68-69.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 74-75.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 72.

PL2. Я – имя, фамилия, характер

1. Vyjádřete rusky.

- a) Narodil se v Zakarpatské oblasti, ale jeho manželka je z Česka.
- b) Na Ukrajině mám babičku a dědečka, ale narodil jsem se v Česku.
- c) Můj pradědeček osobně znal Grigorije Žatkoviče.
- d) Dědeček žil za Československa v Podkarpatské Rusi.
- e) Umíš mluvit rusínsky?
- f) Helena žije s manželem v Zakarpatské oblasti Ukrajiny.

2. Doplňte koncovku.

Мои бабуш.... живут в Закарпатье. Руси..... в мире немного. Вы имеете в виду, что ваша семья владеет русски.... и русинск.... языками? Дедушка преподавал русск..... граммати.... в город.....Ужгород. Во время втор.... миров... войны он продал много принадлежност.....для шитья . Он является внук..... Яна Масарика.

3. Основы самооценки и уважения.

Podívejte se na video o Zakarpatské oblasti a odpovězte na otázky.

Какие мысли (в связи с видео) возникали у вас во время просмотра видео?

Какова была цель этого видео?

Как я относился к Закарпатской области до этого видео?

Почему нужно высказывать свое мнение так, чтобы никого не обидеть?

Изменилось ли как-то мое нынешнее отношение к Закарпатской области?

Что вызвало это изменение?

Какие у меня есть доказательства того, что мое отношение изменилось?

Что из этого видео хотите сохранить в голове?

M2. Postup

doporučený vzdělávací obor	Ruský jazyk a literatura, Konverzace v ruském jazyce; cizí jazyk, Jazyk a jazyková kompetence
téma výukové jednotky	Я – имя, фамилия, характер
zařazení do RVP (průřezové téma)	Multikulturní výchova, Environmentální výchova
doporučená cílová skupina	gymnázium, střední škola
cíle aktivit	Žáci se seznámí s mechanismem, jak naše předchozí zkušenosti či předsudky ovlivňují první dojmy.
rozvíjené klíčové kompetence	kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanská
pomůcky	pracovní list, psací potřeby, Youtube video, počítač, projektor
doba trvání aktivity	45 minut
metody	práce s textem, vysvětlování, vytváření dovedností, metody heuristické, kritické myšlení, samostatná práce žáků

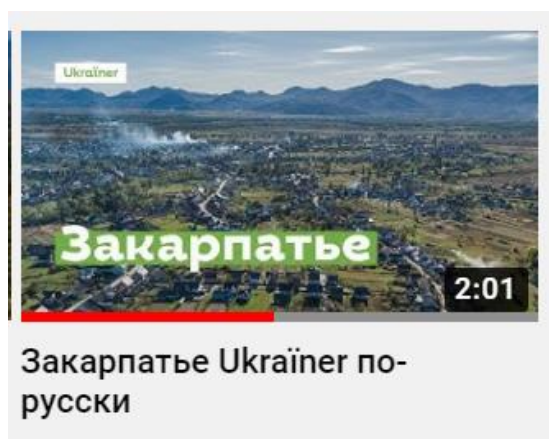
1. Žák správně přeloží věty. Své výsledky prezentují všichni žáci. Je třeba shodnout se na některých výsledcích. Žáků se můžete zeptat, kdo je G. Žatkovič. Pokud nebudou vědět, je dobré, pokud by si někteří z žáků připravili referát v ruském jazyce o této osobnosti.

2. Žák přiřadí správné koncovky ve cvičení. Žáků se můžeme zeptat, kdo byl Jan Masaryk a jak souvisí s T.G. Masarykem. Dalším žákům zadejte referát o těchto osobnostech, aby je představili rusky v kontextu s Českou republikou a Zakarpatskou Ukrajinou.

3. Žáci si sami přečtou otázky, na které musí odpovědět. Poté pusťte video.

Video se nazývá *Закарпатье* je k dispozici na kanále *Ukraïner по-русски*

Odkaz: <https://www.youtube.com/watch?v=aMU36JMYcpw>

Obrázek 2

Žáci musí odpovědět na tyto otázky (zde česky, ale žáci odpovídají rusky na rusky zadané otázky):

Jaké myšlenky (vztahující se k videu) se Vám během videa honily hlavou?

Na co se snaží video poukázat?

Jaký jsem měl/a postoj k Zakarpatské oblasti?

Proč je potřeba vyjadřovat svůj názor tak, abychom nikoho neurazili?

Proměnil se nějak můj dosavadní postoj?

Co tuto proměnu způsobilo?

Jaký mám důkaz o svojí postojové změně?

Co si z tohoto videa bych si chtěl/a odnést do života? (Transfer do života podle Kolbova cyklu učení)

Až žáci odpoví na všechny otázky, řekněte jim, že příroda nemá žádné státní hranice. Žijeme společně všichni na jedné Zemi, a proto je potřeba si vážit přírodu nejen svou, ale i cizí.

M2. RVP G – přínosy

- *chápat význam studia cizích jazyků jako zdroje poznávání pro osobní život, celoživotní vzdělávání, pracovní aktivity, mezinárodní komunikaci a kooperaci;*
- *vnímat multikulturalitu jako prostředek vzájemného obohacování různých etnik;¹⁰⁹*
- *pochopit velkou provázanost faktorů ekologických s faktory ekonomickými a sociálními a být schopen vybrat optimální řešení v reálných situacích;¹¹⁰*

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 76.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 78.

M2. Očekávané odpovědi

1. a) Он родился в Закарпатской области, но его жена из Чехии. b) У меня есть бабушка и дедушка в Украине, но я родился в Чехии. c) Мой прадедушка лично знал Григория Жатковича. d) Мой дед жил в Подкарпатье во времена Чехословакии. e) Вы говорите по-русински? f) Елена живет с мужем в Закарпатской области Украины.

2. бабушки, русинов, русским, русинским, русскую, грамматику, городе, второй, мировой, принадлежностей, внуком

3. Žákovy vlastní odpovědi.

PL3. В сети – Интернет и коммуникация

1. Poslechněte si krátkou nahrávku a vyberte správné odpovědi.

1. Кто представил гостей?

- a) муж
- b) мужчина
- c) женщина

2. Кто принимал участие в видеоконференции?

- a) Мигаль, Катя, Мария
- b) Милин, Мигаль, Мария
- c) Марина, Миша, Карел

3. Кто родился в Закарпатье?

- a) Мария
- b) Катя
- c) Мигаль

4. Когда начал Мигаль переосмыслить свой родной говор?

- a) когда жил в Чехии
- b) когда учил чешский язык
- c) когда преподавал чешский язык

5. Когда Миша больше начал интересоваться историей?

- a) когда он изучал русский язык
- b) когда он изучал чешский язык
- c) когда он принимал участие в соревновании

2. Как вы понимаете смысл пословицы? Попробуйте объяснить на чешском языке.

Потом переведите на русский язык.

«Красно говорить пріятіль, правду вповість нипріятіль.»¹¹¹

3. Беседуйте с одноклассником. В которых странах люди естественно говорят на русском языке? Приведите примеры.

4. Попробуйте найти повод, почему русины могут быть полезной темой? Odpovězte podle pokynů učitele v aplikaci menti.com pomocí mobilu.

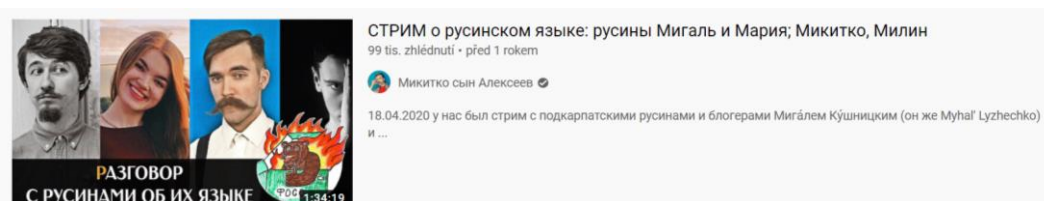
¹¹¹ Сайт писателя Ивана Петровіця: Фольклор: РУСИНСЬКІ ПРИКАЗКЫ и ПОСЛОВИЦІ [online]. 2015 [cit. 2021-5-12]. Dostupné z: <https://petrovtsiy.jimdofree.com/фольклор/русинські-приказки-и-половиці/>

M3. Postup

doporučený vzdělávací obor	Ruský jazyk a literatura, Konverzace v ruském jazyce; cizí jazyk, Jazyk a jazyková kompetence
téma výukové jednotky	В сети – Интернет и коммуникация
zařazení do RVP (průřezové téma)	Multikulturní výchova, Mediální výchova
doporučená cílová skupina	gymnázium, střední škola, 2. st. ZŠ
cíle aktivit	Žák analyzuje rčení. Žák sestaví své postoje, vyhodnotí je negativně nebo pozitivně.
rozvíjené klíčové kompetence	kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanská
pomůcky	pracovní list, psací potřeby, počítač, aplikace menti, projektor
doba trvání aktivity	45 minut
metody	instruktáž, výuka podporovaná počítačem, kritické myšlení, brainstorming, vysvětlování, metody řešení problémů

1. Kde najít video: Youtube → video s názvem: Стрим о русинском языке, канал Микитко сын Алексеев. Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=d3E7jUUgoVU&t=122s>

Obrázek 3

К poslechu je nutné neukazovat žákům video.

Poslech je třeba pustit od 0:00 do 2:28

Пřepis nahrávky:

Что же друзья. Мы в эфире. Значит, хочу представить наших сегодняшних гостей. Я сейчас сделаю ещё описание. Там будет более подробная информация, всякие ссылки. Но, в общем, слева вверху вы видите Марию, справа наверху видите Мишу или Мигалья, Мыгалья, вот слева внизу понятно кто, справа внизу Милин, который в прошлый раз помогал мне вести стрим с Антоном Лисьяком. Вот. Ну и просто пару слов

расскажите о себе. Вот и как у вас появился интерес именно к изучению родного языка более пристально. Я родился в маленьком селе на Закарпатье, в Украине. И как бы, всё было нормально. Мы разговаривали дома каким-то определенным говором. И первые годы жизни была уверенность, что ну, везде так говорят. Правда, ну? Потом, с помощью телевизора/из школы появилось осознание, что кажется что-то здесь как бы не так. Потому что в школе преподавали что-то совсем иное. Ну не то чтобы совсем иное, конечно, всё было понятно, но я чётко помню эти эмоции, когда я смотрел телевизор и там были какие-то вот фильмы в украинском или же русском дубляже. И я такой, я такой, как бы: Ну я, вроде, всё понимаю, но всё какое-то, вообще такое кривое, непонятное - у нас так не говорят. Понимаешь? Вот. В процессе я как бы изучал новые языки. Я там нормально освоил украинский и русский, английский и потом чешский. И кажется, уже на этапе познания чешского языка я смог, как-то, знаешь, заново переосмыслить родной говор. Начал в него как бы немного углубляться. Начал к нему немного возвращаться, потому что я внезапно осознал, что я его забываю, из-за того, что было, из-за того, что у меня было слишком мало времени и возможности им пользоваться. И именно уже с помощью чешского я как-то его, знаешь, заново переосмыслил. Начал больше копаться в истории и оказалось, что я такой не один. Что нас много! Просто я не знал даже о существовании таких людей.

2. Žák vysvětlí své chápání rčení. Žák gramaticky správně přeloží text do českého a poté do ruského jazyka. Žáky upozorněte, že se jedná o rusínsky psané rčení. Pozor na slovo красно v ruském jazyce!

3. Žáci uvedou některé příklady. Žáky pobídněte, ať se více zamyslí nad tím, z jakých států se například skládal SSSR, kde byl ruský jazyk nejvíce používán. Žáky vybídněte k tomu, aby se nebáli dalších příkladů – aby neodpovídali stereotypně. Rusky se dohovíří především tam, kde se ruský jazyk vyučuje (tedy i jiné státy než ve dřívějším SSSR).

4. Pro tento úkol je třeba si předem přichystat v aplikaci mentimeter.com plakát v sekci Q&A s otázkou **Найдите повод, почему русины могут быть полезной темой?**

M3. RVP G – přínosy

- *zvyšovat citlivost vůči kulturním rozdílům, chápat je jako obohacení života, učit se rozumět odlišnostem;*¹¹²
- *uvědomit si svou vlastní kulturní identitu;*¹¹³
- *získat prostřednictvím vzdělávání v cizích jazycích a dalších předmětech vědomosti, praktické dovednosti a přehled o sociokulturním prostředí jiné jazykové oblasti* ¹¹⁴

M3. Očekávané odpovědi

1. Řešení: 1b, 2b, 3c, 4b, 5b

2. Možné řešení: Красиво говорит друг, правду говорит враг. Hezky mluví přítel, pravdu říká nepřítel.

3. Možné řešení: Украина, Закарпатье, Россия, Белоруссия, Беларусь, Казахстан, Эстония, Монголия, итп.

Ukázka:

Go to www.menti.com and use the code 10516702

Найдите повод, почему русины могут быть полезной темой?

Mentimeter

1/1

На этой теме можно хорошо привести примеры явлений грамматики.

0 0

Obrázek 4

¹¹² Tamtéž, s. 81.

¹¹³ Tamtéž, s. 75.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 76.

PL4. Школа, где я учусь

1. Přečtěte si pozorně text a označte správné odpovědi.

„Генеральный статут для организации и администрации Подкарпатской Руси“ от 18 сентября 1919 года в пункте III, 2 содержит следующее предписание: „Народный язык будет языком обучения в школах и официальным языком вообще“. Для более точного определения понятия „народный язык“ 4 декабря того же года в Праге была создана комиссия, в которую вошли члены Чешской академии наук. Комиссия объявила о введении в качестве языка обучения в Подкарпатской Руси „галицкого украинского языка“, считая, что подкарпатский диалект вместе с галицким диалектом относится к группе южнорусский (малорусских) диалектов. Одновременно комиссия рекомендовала ввести в старших классах и литературный русский язык для того, чтобы ученики не забывали о своей принадлежности к великому русскому народу.

ГЕРОВСКИЙ, Георгий. ЯЗЫК ПОДКАРПАТСКОЙ РУСИ [online]. Москва, 1995, с. 80–81.

1. Когда была в Праге основана комиссия?

- a) 4 декабря 1918 г.
- b) 4 декабря 1919 г.
- c) 4 декабря 1917 г.

2. Кто принимал решение в вопросе определения языка обучения?

- a) Комиссия Подкарпатской Руси
- b) Комиссия галицкого украинского языка
- c) члены Академии наук
- d) генеральный статут

3. Что рекомендовала комиссия?

- a) завести русский язык для младенцев
- b) завести в гимназии литературный язык
- c) привести примеры народного языка

2. Подберите синоним к каждому слову.

точный

определение

рекомендовать

M4. Postup

doporučený vzdělávací obor	Ruský jazyk a literatura, Konverzace v ruském jazyce; cizí jazyk, Jazyk a jazyková kompetence
téma výukové jednotky	Школа, где я учусь
zařazení do RVP (průřezové téma)	Multikulturní výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
doporučená cílová skupina	gymnázium, střední škola, 2. st. ZŠ
cíle aktivit	Žák identifikuje spojitost cizího jazyka s historickým kontextem.
rozvíjené klíčové kompetence	kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanská
pomůcky	pracovní list, psací potřeby, projektor, počítač
doba trvání aktivity	45 minut
metody	vysvětlování, instruktáž, práce s textem, metody diskusní

1. Žákům dejte pokyn, aby sami přečetli otázky. Žáci si sami přečtou text.

Žákům dejte otázky, jaké znalosti z textu znají z jiných předmětů (mimo odpovědi na otázky).

Jestli vědí, jaká území do Československa spadala.

S žáky zkontrolujte odpovědi na dané otázky.

2. Žáci nebudou využívat slovníky při překladu synonym.

Zkontrolujte žákova synonyma a zkuste vést diskusi. V případě větších rozporů použijte internetový slovník pro vysvětlení žákovi.

M4. RVP G – přínosy

- *chápat význam studia cizích jazyků jako zdroje poznávání pro osobní život, celoživotní vzdělávání, pracovní aktivity, mezinárodní komunikaci a kooperaci;*¹¹⁵
- *vytvořit si na základě osvojených informací vlastní názor, umět ho vyjádřit a obhajovat ho argumentací v diskusích o politických, ekonomických a sociálních problémech v kontextu s evropskými a globálními vývojovými tendencemi;*¹¹⁶
- *chápat historickou kontinuitu v evropském a globálním kontextu ve vztahu k vývoji vlastního národa a státu;*¹¹⁷

M4. Očekávané odpovědi

1. Správné řešení: 1B, 2C, 3B

2. Možné řešení: точный: ясный, определение: установление, рекомендовать: советовать

¹¹⁵ Tamtéž, s. 76.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 72.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 73.

PL5. Путешествие

1. Napište příteli/přítelkyni email o cestování v rozsahu 150-200 slov. Použijte slovní zásobu z nabídky.

- oznam mu/jí, že tento víkend nemůžeš jet na Zakarpatí
- napiš, že se musíš učit na těžkou zkoušku
- objasni, že se učíš o Zakarpatské oblasti v zeměpise
- nabídmi jiný termín výletu
- řekni kam přesně se chceš podívat
- vysvětli, proč se tam těšíš

поехать * в Закарпатье * в Украине
экзамен по географии * старательно *
гововиться * трудно * посещение *
на следующей неделе * Боржава *
природа * леса * горы * озеро Синевир
* связано с творчеством * Колочава *
Иван Олбрахт * воздух *

2. přečtete si následující části textu s názvem *География* a určete jejich správné pořadí.

ГЕОГРАФИЯ.

А Подкарпатские горы покрыты огромными лесами, которые покрывают больше половины всей площади Подкарпатской Руси; главным образом встречаются буковые, дубовые, еловые и сосновые леса.

Б Подкарпатская Русь, самая восточная часть Чехословацкой республики, простирается на 12.094 кв. километров. На севере и востоке Карпатская Русь граничит Полонинскими Карпатами с Галицией, на юге — рекой Тиссой с Румынией и Венгрией, на западе — рекой Уж со Словакией. Подкарпатская Русь вся в горах. Самая высокая цепь Черные Горы с вершиной Говерла, достигающей 2.058 метров, находится на востоке.

В Реки эти: Сопурка, Апша, Тересва, Тербля, Густица, Рика, Бережова, Латорица и Уж. Реки очень многоводны. Думают использовать силу речной воды для добывания электрической энергии. Приступили уже к выработке проектов о планомерном использовании рек.

Г Между лесами лежат горные луга, так наз. полонины, являющиеся прекрасными пастбищами для крупного рогатого скота и овец. Равнина находится только между Ужгородом, Мукачевым и Севлюшем. На склонах гор, спускающихся к югу в районе Берегова, находят виноградники и плодородные поля. В Подкарпатских лесах живет множество диких зверей : медведи, рыси, куницы, ласки, хори, лисицы, волки, дикие кабаны, олени, серны и т. п. Все реки текут с Карпат на юг в Тиссу. ¹¹⁸

Vyplňte pořadí písmen: 1. 2. 3. 4.

¹¹⁸ BUTTER, Oskar a DORAZIL, V.. Čechoslovačková republika: obzor duchovnoj, političeskoj, èkonomičeskoj i obščestvennoj žizni. Praga: Orbis, 1924. s. 163.

M5. Postup

doporučený vzdělávací obor	Ruský jazyk a literatura, Konverzace v ruském jazyce; cizí jazyk, Jazyk a jazyková kompetence
téma výukové jednotky	Путешествие
zařazení do RVP (průřezové téma)	Multikulturní výchova, Environmentální výchova
doporučená cílová skupina	gymnázium, střední škola, 2. st. ZŠ
cíle aktivit	Žák vytvoří souvislou písemnou práci, do které aplikuje slova z nabídky. Žák analyzuje text a určí pořadí úryvků.
rozvíjené klíčové kompetence	kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanská
pomůcky	pracovní list, psací potřeby, video,
doba trvání aktivity	45 minut
metody	práce s textem, instruktáž, samostatní práce žáků, produkční metody

1. Žáci napíší pomocí vybrané slovní zásoby v čtverci email. Je dobré dát žákům alespoň 35 minut na napsání, avšak zpravidla je potřeba 45 minut. V případě psaní celou hodinu je nutné vybrat pracovní listy od žáků nebo pracovní list promítnout na tabuli (bez poznámky pod čarou).
2. Žák si přečte text a sám přiřadí písmenka odstavců podle pořadí.

M5. RVP G – přínosy

- *pochopit velkou provázanost faktorů ekologických s faktory ekonomickými a sociálními a být schopen vybrat optimální řešení v reálných situacích;*
- *propojit poznatky a dovednosti z jednotlivých vzdělávacích oblastí a využívat je při řešení environmentální problematiky;¹¹⁹*
- *uvědomit si svou vlastní kulturní identitu;¹²⁰*
- *získat prostřednictvím vzdělávání v cizích jazycích a dalších předmětech vědomosti, praktické dovednosti a přehled o sociokulturním prostředí jiné jazykové oblasti;¹²¹*

¹¹⁹ Tamtéž, s. 78.

¹²⁰ Tamtéž, s. 75.

¹²¹ Tamtéž, s. 76.

M5. Očekávané odpovědi

1. Možné řešení písemného cvičení:

Привет, Оксана!

Я пишу тебе, чтобы извиниться. Я знаю, что мы вместе планировали поехать в Закарпатье, но, к сожалению, у меня плохие новости. Наш учитель по географии нам сказал, что у нас будет в понедельник письменный экзамен. Это будет очень важный экзамен. Мне надо очень старательно готовиться к нему. Если бы я поехала сейчас, мне было бы трудно готовиться.

Но у меня есть тоже хорошая новость. Знания, которые я получу, мне будут годиться при нашем путешествии. Мы изучали Украину и подробно говорили тоже о Закарпатской области. Круто, правда? Благодаря этому будет после экзамена полезнее посетить Закарпатье. Давай перенесем дату посещения Украины. На следующей неделе у меня будет более свободного времени.

Я уже не могу дождаться, когда я подышу свежим воздухом и буду наслаждаться природой и лесами Боржавы. Я рада, что мы будем путешествовать вместе, потому что я не знаю русинский язык. Я могу с местными говорить только на русском. Хорошо, что славянские языки похожи. Я слышала о том, что озеро Синевир связано с творчеством некоторых чешских писателей, например, Иваном Олбрахтом.

Я надеюсь, что ты поймешь мою ситуацию и мы найдем дату, которая будет подходить нам.

Пока!

Таня

2. Správné výsledky: 1 Б, 2 А, 3 Г, 4 В

PL6. Литература и личности

1. Poslechněte si úryvek, který přečte učitel a odpovězte na otázky.

1. Кто следил за литературной жизнью Карпатской Руси?

- a) Алексей Константинович Толстой
- b) Лев Николаевич Толстой
- c) Никита Ильич Толстой

2. Где выходили публикации о карпаторусской языковой ситуации?

- a) в Москве
- b) в Украине
- c) в Словакии

3. По словам писателя Карпатская Русь

- a) а) этническая
- b) своеобразная
- c) опытная

2. Как вы понимаете смысл пословицы? Попробуйте объяснить на чешском языке. Потом переведите на русский язык.

«Быв еден мних, мав много книг - нич ни знав из них.»¹²²

3. Přečtete si text a přeložte vyznačená slova. Ke slovům najděte antonyma.

Вообще, Александр Васильевич Духнович — самый популярный и любимый в Угорской Руси писатель, составивший целую эпоху в её умственном развитии.

Когда Угорская Русь, в результате мировой войны, освободилась от мадьярского владычества и, под именем Подкарпатской Руси, была присоединена к Чехо-Словакии, то в Ужгороде было основано „Культурно-Просветительное Общество имени А.В. Духновича” (председателем состоит маститый Евмений Иванович Сабов).¹²³

популярный –

владычество –

присоединить –

основать –

¹²² ПЕТРОВЦІЙ, Иван. АНТОЛОГІЯ ДНИШНЬОЇ РУСИНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРЫ: Стихи, товмацтва, малюнки, анекдоти, пословиці, приговори, примовки, проклятя, залятя, лайки. Ужгород, 2009, s. 247.

¹²³ АРИСТОВ, Ф. Ф. Литературное развитие Подкарпатской (Угорской) Руси [online]. Москва, 1995, s. 33.

M6. Postup

doporučený vzdělávací obor	Ruský jazyk a literatura, Konverzace v ruském jazyce; cizí jazyk, Jazyk a jazyková kompetence
téma výukové jednotky	Литература и личности
zařazení do RVP (průřezové téma)	Multikulturní výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
doporučená cílová skupina	gymnázium, střední škola, 2. st. ZŠ
cíle aktivit	Žák analyzuje a vysvětlí své porozumění poslechu. Žák vysvětlí rčení. Žák analyzuje text a doplní antonyma.
rozvíjené klíčové kompetence	kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanská
pomůcky	pracovní list, psací potřeby, video, počítač, projektor, případně slovník (online/ tištěný)
doba trvání aktivity	45 minut
metody	vysvětlování, práce s textem, metody řešení problémů, samostatná práce žáků

1. Žáci si nejprve přečtou otázky a odpovědi. Žákům sdělte, že přečtete text dvakrát, včetně krátkého času na doplnění mezi poslechy.

Přečtete text, až budou všichni žáci připraveni:

В свое время выдающийся русский языковед и славист академик Никита Ильич Толстой (1923-1996) очень метко определил Карпатскую Русь как своеобразную и уникальную в славянском мире лабораторию опытов по созданию и применению литературных языков по отношению к одному и тому же этническому ареалу (Толстой 1996, XIII-XIV). Ученый внимательно следил за литературно-языковой жизнью региона. В его огромной домашней библиотеке, ныне в полноте передаваемой Библиотеке Священного Синода в Москве, нашлось место для многих сотен карпаторусских/карпаторусинских изданий разных лет. В разговорах со мною Н. И. Толстой нередко сетовал на то, что в течение второй половины XX столетия украинистика практически не занималась серьезно исследованием литературно-языковой ситуации Карпатской Руси (resp. Подкарпатской

Руси), за исключением некоторых публикаций, выходявших в Чехословакии (конкретно — в Словакии).¹²⁴

2. Žák vysvětlí své chápání rčení. Žák gramaticky správně přeloží text do českého a poté do ruského jazyka. Žáky upozorněte, že se jedná o rusínsky psané rčení.

3. Žák si přečte text a přeloží slova, dále určí antonyma. Antonyma budou různá, je dobré použít slovník při této hodině.

M6. RVP G – přínosy

- *získat prostřednictvím vzdělávání v cizích jazycích a dalších předmětech vědomosti, praktické dovednosti a přehled o sociokulturním prostředí jiné jazykové oblasti;*¹²⁵
- *myslet systémově a hledat souvislosti mezi jevy a procesy;*¹²⁶

M6. Očekávané odpovědi

1. Správné řešení: 1C, 2C, 3C

2. Možné řešení: Byl jeden mnich, měl mnoho knih – neuměl nic z nich. Был один монах, имел много книг – ничего из них не знал.

3. Možné řešení:

популярный – populární, známý – неизвестный, непопулярный

владычество – (nad)vláda – подчинение, подданство, рабство

присоединить – připojit – отсоединить, разделить

основать – založit, zřídit – распустить, уничтожить

¹²⁴ ДУЛИЧЕНКО, Александр. Письменность и литературные языки Карпатской Руси (XV-XX вв.): Вступительная статья, тексты, комментарии. Ужгород: Издательство В. Падяка, 2008, s. 11.

¹²⁵ BALADA, Jan. Rámcový vzdělávací program pro gymnázia se sportovní přípravou: RVP GSP. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, c2007. s. 76-77.

¹²⁶ Tamtéž, s. 72.

PL7. Покупки и работа

1. Разыграйте диалоги. Ve dvojicích si připravte scénky.

Žiješ u svých přátel na Zakarpatsku. Chceš jim přichystat večeři, ale zjistíš, že suroviny musíš nakoupit. U večeře jim sděl své zážitky z nakupování. Řekni jim, že:

- se zatím moc nevyznáš v místních bankovkách
- v Mukachevu a Užhorodě jsou velké trhy
- město se rozvíjelo v 20. století
- zde dříve pracovalo mnoho Židů
- bylo i dříve centrem obchodu
- jsi koupil/a víno, protože se zde tradičně prodává

ориентируетесь в * купюры *
гривны * копейки * валюта *
привыкнуть к * рынок * Мукачево
* Ужгород * развитие * евреи *
торговля * покупатели

2. Doplňte do vět slovesa v závorce ve správném tvaru. Používejte přítomný čas.

1. Она _____ (купить) вино. 2. Я не _____ (взять) гривны с собой.
3. Мы _____ (спросить) у продавца.
4. Ты _____ (привыкнуть) к этой природе. 5. Они _____ (покупать) одежду на рынке. 6. Словаки _____ (жить) в Закарпатье.
7. Студенты _____ (работать) в Украине. 8. Мы _____ (совершать) покупки в Закарпатье. 9. Мы _____ (дать) тебе кусочек регионального сыра.

3. Poslechněte si text, který přečte učitel a pak vyberte odpověď, shodnou s vyslechnutým textem.

	да	нет
1. Закон не воспринимали всерьёз.		
2. Закон не касался безработицы.		
3. Закон устанавливает рабочее время.		
4. Этот закон не защищает детей.		
5. Заголовок текста «Рабочие часы».		

M7. Postup

doporučený vzdělávací obor	Ruský jazyk a literatura, Konverzace v ruském jazyce; cizí jazyk, Jazyk a jazyková kompetence
téma výukové jednotky	Покупки и работа
zařazení do RVP (průřezové téma)	Multikulturní výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
doporučená cílová skupina	gymnázium, střední škola, 2. st. ZŠ
cíle aktivit	Žák ve dvojici sestaví dialog a aplikuje ho v souvislosti s tématem. Žák doplní slovesa ve správném tvaru. Žák si poslechne úryvek a odpoví na otázky.
rozvíjené klíčové kompetence	kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanská
pomůcky	pracovní list, psací potřeby, počítač, projektor,
doba trvání aktivity	45 minut
metody	metody inscenační, výuka dramatem, vysvětlování, předvádění, práce s textem, metody řešení problémů

1. Žáci ve dvojicích připraví scénku. Žákův projev je možné oznámkovat.
2. Žák sám vyplní a vyčasuje slovesa, která již zná.
3. Učitel dá pokyn, aby si žák přečetl výroky. Dále čte určený text a žák po přečtení má několik minut na doplnění ANO/NE. Učitel podle potřeb přečte text znovu. Zkontrolujte spolu s žáky výsledky.

Text k četbě:

РАБОЧИЕ ЧАСЫ. Самым важным законом, касающимся охраны рабочих и регулирующим отношения между ними и работодателями, является закон 19 декабря 1918 г., установивший восьми-часовой рабочий день. Этот закон, в широкой мере удовлетворяющий потребности промышленности и сельского хозяйства, содержит в себе также предписания о ночной работе и охране женщин, детей и подростков.¹²⁷

¹²⁷ BUTTER, Oskar a DORAZIL, V.. Československá republika: obzor duchovnoj, političeskoj, èkonomičeskoj i obščestvennoj žizni. Praga: Orbis, 1924. s. 56.

M7. RVP G – přínosy

- *vnímat dopady a důsledky globalizačních a rozvojových procesů, rozlišovat mezi nimi příznivé i nepříznivé prvky a jevy, učit se hledat kompromisy;*
- *zaujímat konstruktivní postoje k naléhavým otázkám míru a lidských práv v konkrétních životních situacích;*¹²⁸
- *uvědomovat si důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích, chápat člověka jako společenskou bytost a znát hlavní typy sociálních útvarů;*¹²⁹

M7. Očekávané odpovědi

1. Диалог. Možné řešení.

- Привет, Таня !
- Привет. Я вижу, что ты сегодня была за покупками.
- Да. Я хотела сделать ужин для тебя.
- Спасибо. Я очень голодная.
- Не за что. Я сегодня была за покупками в Мукачево.
- Ты купила все это в Мукачево?
- Да. Я слышала, что там большой рынок. Это было хорошо, но я пока не успела разобраться в вашей валюте и купюрах.
- Ничего. Ты привыкнешь к этому. А ты что-то знаешь о городе Мукачево?
- Да. Я об этом городе читала. Этот город развивался в 20-том веке. Там жило много евреев. И поэтому этот город стал центром торговли.
- Я очень рада, что ты такие интересные вещи знаешь об этом городе. Да, это реально так и есть. И я смотрю, что ты не забыла купить вино!
- Да. Я помню, когда мы с тобой его пили на прошлой неделе. Оно очень вкусное.
- Я очень рада, что ты любишь наши региональные продукты.

2. Správne řešení:

1. купит, 2. возьму, 3. спросим, 4. привыкнешь, 5. покупают, 6. живут,
7. работают 8. совершаем 9. даем

3. Správne řešení: 1. нет, 2. да, 3. да, 4. нет, 5. да

¹²⁸ BALADA, Jan. Rámcový vzdělávací program pro gymnázia se sportovní přípravou: RVP GSP. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, c2007. s. 72-73.

¹²⁹ Tamtéž, s. 75.